

Binbir Çiçekli Bahçe Yaşar Kemal

– Ali R.MALKOÇ · 01 Mayıs 2019

Kitap İnceleme Yazısı

Kitap Adı: Binbir Çiçekli Bahçe

Yazarı : Yaşar Kemal (1926 – 2015)

Yayınevi : Yapı Kredi Yayınları (YKY)

Baskısı : Ocak 2019 / 3. Baskı / 294 Sayfa

Barkodu : 9789750816734

Okuduğunuz bir kitabın tamamına fikren katılmak zorunda değilsiniz. Kitaplar, farkında olmadan duygu ve düşünce dünyamıza yeni kapılar olarak açarlar. Yazar, düşünür, araştırmacı, bilim insanı, laborant; incelediği, üzerinde kafa yorduğu malzeme ile özdeşleştirilemez, eleştirilemez, suçlanamaz. Ne maksatla gündemine aldığını nereden biliyorsunuz veya nasıl anladınız, ne hakla yanlış yorumluyorsunuz?

Böyle bir girişten sonra gelelim bu kitaptan ne anladığıma. Farklı zamanlarda yazılmış, farklı konulu yazılardan oluşuyor kitap. Günümüzün kolay çözüme kavuşmayan güncel sorunları nedir diye sıraladığımızda: adalet, eşitlik, özgürlük, demokrasi, temsilde adalet, kültür, medeniyet, inanç, kalkınma, birlikte yaşam, çoğulculuk, inanç ve soy eksenli kimlik tartışmaları. Kitap bu konuların hepsine olumlu katkı sağlasa da ben özellikle, ülkemizin her bölgesinde yaşayan ve kültürel kimlik aidiyeti olarak kendisini “Kürt” olarak tanımlayan yurttaşlarımızın sorunlarını dile getirmesi ilgimi çekti. Sosyalizmin yerel yorumlanması da dikkate değer.

Bir yazıyı yorumlarken, hangi tarihte, ne maksatla yazıldığını çözümlenmeye çalışırım. Ki yazarın anlatımını bağlamından, amacından koparmayayım. Hangi tarihte hangi şartlarda kaleme alındığı da önemli benim için.

Bir de “yazar halen yaşıyor mu, soru sorma şansım var mı” ona bakarım.

Bu kitap vesilesiyle ben “kürtler” dosyası hakkında bir şeyler yazmak istiyorum. Bu ülkede kürtler sorun değildir, olmamalıdır. Kürtler azınlık da değildirler. Birlikte kurtardığımız, kurduğumuz, oluşturduğumuz, büyüttüğümüz milletin, vatanın bir parçasıdır. Bunu sadece bir kültürel öge olarak nitelendirmek de hata olur. Sosyolojik, tarihi ve siyasi veriler bize daha geniş açıyla bakmamızı zorluyor. Kürtler isteselerdi Lozan’da kendilerini azınlık diye de anlaşılmaya ektebilirlerdi. Buna ihtiyaç hissetmediler. Böyle bir talep veya dayatma insanlık dışı bir tutum olurdu.

İhmaller, kasıtlar, ayrışmalar ve cehalet unsurları; birçok konuyu sorun haline dönüştürdüğü gibi Bu farklılıktan da kavga üretebilmeyi maalesef başarmıştır. Karşılıklı iyi niyet girişimleri hep kesintiye uğra(tıl)mıştır. Bunda, böyle olmasını isteyen güçlerin de payı/etkisi vardır.

Kültürel farklılıkların/beklentilerin kavga unsuru haline gelmesi, bir insanlık suçu, insanlık ayıbıdır. İnanç temellerimiz, medeniyet köklerimiz, tarihimiz, coğrafi konumumuz, gelişmekte olan demokrasi

kültürümüz buna kapı açmamalıydı.

Bir etnik/ kültürel yapıyı tanımadan sevemezsiniz, sevmeden de anlaşılamazsınız. Sorunlara hep politik ve ekonomik gerekçelerle baktık. Askeri, siyasi ve ekonomik tedbirlerle çözmeye çalıştık.

Her yerli kriz, dış güçlerin malzemesi, kozu, silahı olmaya adaydır ve öyle de olmuştur.

Kültürel, psikolojik ve sosyolojik çözümler de yapmamız gerekiyordu.

Genele yayılmış bir birlikte yaşam kültürü oluşmadı. Kürt dili alanında üç – beş kelimedenden başka derinlemesine folklorik/kültürel bilimsel araştırma yapan, tabandan kaç kişi vardır acaba?

Diğer kültürel çeşitlilikler dahil, hiçbirini görmezlikten gelemeyiz.

Yaşar Kemal'in eserleri ve özellikle bu kitap, "Binbir çiçekli bahçe" olarak bize çok şeyler öğretiyor. Tarihsel, psikolojik, sosyolojik bir birikim ve donanımla yola çıkarak aşağıdaki yazarları da okuyabilirsek, konu hakkında bilgi edinerek, geleceğe daha emin adımlarla ilerleyebiliriz.

Tabii mevcut anayasamızı da yenilemek şartı ile.

Yaşar Kemal (Binbir çiçekli Bahçe ve diğer eserleri)

Doç. Dr. Polat S. Alpman (Türkiye'de Çağdaş Sosyoloji Konuşmaları/ Küre Yayınları kitabı S.143 ve diğer yazıları)

Prof. Dr. Osman Can (kitapları ve makaleleri)

Sosyolog Prof. Dr. Mücahit Bilici (makaleleri)

Prof. Dr. Niyazi Berkes (Türkiye'de Çağdaşlaşma/ YKY)

Hasan Cemal (Kürtler / Everest Yayınları /580 Sayfa)

Bu listeye eklenecek başka kitaplar da var elbette. Fakat bunlardan başlayıp ortalama bir fikir edinebiliriz. Kavga etmekten, ayrışmaktan, oyuncak olmaktan, kinden, hırstan, dış güçlerin ekmeğine yağ sürmekten iyi değil midir?

Öncelikle bir zihniyet devrimi, algı devrimi, duygu devrimi, hukuk devrimi, anayasa devrimine ihtiyaç var. Hukukun üstünlüğü ve bağlayıcılığına inanmış demokratik hukuk devletlerinde, devletin üstünde oluşan/ona çöreklenen hiçbir güç kabul edilemez. Ortada meşru bir savaş hali yoksa, elinde silahı olan, silah kullanan, silahtan medet uman, silah kullanmayı düşünenler tanımlama olarak "terörist" dirler. Önce bunun adını net koyalım. Silah ile kalem, düşünce ile kin aynı masada buluşamaz.

Özgürlüğü, barış kapısını, iyi niyeti kurnazlıkla ve zorbalıkla istismar edenler, bedelini de öderler.

Kimlikler haklıdır, çeşitlilik, farklılık bireysel bir haklıdır ve anayasamıza göre de yasaldır, korumla altındadır. Fakat kimlikler, inançlar üzerine politik argüman, ideoloji geliştirmek, millet ve devlet ortak zeminini kaydırıyor, zedeliyor.

Yolumuzun sonu ne olursa olsun, bizi mahcup etmemesi gerekiyor. İnsan hakları, demokrasi, hukuk ve mantık eksenli, bilimsel karşılığı da olan ilkelerle hareket etmek zorundayız.

Her duyduğumuza inanmayalım. Farklı kaynaklardan teyit etmek gibi insani bir sorumluluğumuz var.

Verimli okumalar.

01.05.2019

Ali Rıza Malkoç

#armozdeyis